

Vlad PASCARU

BASTARDUL

Vlad PASCARU

S-a născut la 20 august 1949 în satul Cetireni, raionul Ungheni. După absolvirea Facultății Litere a Universității de Stat din Moldova a lucrat redactor la Televiziunea Moldovenească și la unele publicații media din republică.

A fost deputat în primul Parlament al Republicii Moldova (1990–1994), semnatar al Declarației de Independență.

Vlad PASCARU

BASTARDUL

Microroman

EDITURA **UNU**

Chişinău, 2023

Editura UNU

str. Ion Creangă, nr. 62/4, Chișinău MD-2064, Republica Moldova

Tel.: (+373) 69 12 23 42

Email: editura.unu@gmail.com

Web: www.editura1.md

Ediție apărută cu contribuția financiară a Ministerului Culturii, în conformitate cu decizia Comisiei de selecție pentru editarea cărții naționale.

Autor: Vlad Pascaru

Editor: Igor Condrea

Prefață: Tudor Palladi

Corector: Alexandrina Severin

Coperta: acuarelă de Anatol Gherasimov

Prezentare grafică: Grig Teodor-Anghel

Prepress: Editura UNU

Tipar: Fox Trading SRL

© Text: Vlad Pascaru, 2023.

© Prezentare grafică: Editura UNU, pentru prezenta ediție.

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova**Pascaru, Vlad.**

Bastardul : Microroman / Vlad Pascaru ; prefață: Tudor Palladi ;
coperta: Anatol Gherasimov ; prezentare grafică: Grig Teodor-Anghel. –
Chișinău : UNU, 2023 (Fox Trading). – 162 p.

Apare cu contribuția financiară a Ministerului Culturii. – [600] ex.

ISBN 978-9975-3613-9-2.

821.135.1(478)-31

P 39

*Dedic această carte părinților și
soției mele Eugenia /Colorado/*

Plenitudinea trăirii adevărului de sine și de lume

Ancorată într-o realitate concret-sensibilă a istoriei, a vieții istoriei și a istoriei vieții, la propriu și la figurat, microromanul „Bastardul” de Vlad Pascaru este scrisă excelent, pe un ton / pe o tonalitate epică mai mult decât credibilă în plan asociativ-disociativ și meditativ obiectiv-subiectiv în ce privește ideația și creația sau plenitudinea trăirii adevărului de sine și de lume.

Personajele literare ale scrierii sunt conturate complex din orice perspectivă privind relația om-societate, minte și inimă, atitudine și certitudine, vorbă și faptă, acțiune și pasiune. De facto, explorând pe mai departe oximoronic și filosofic, psihologic și epic, caracterologic și filosofic, psihologic și epic, caracterologic și civic, două subiecte îmbrăcate simbolic în supranume/porecle, propriu-zis/, relevă finalmente răsul-plânsul firii umane privite dinăuntru și dintr-o parte, însuși mitul sociouman al individului în istorie, acesta fiind matricea lui (și condiția umană definitivamente...), prin care el se manifestă expresiv și persuasiv la modul concret de fiecare dată (în vreme pașnică și pe timp de război, acasă și printre streini, în libertate și în captivitate, vorba vine...).

Narațiunea, prin deschiderile ei interioare, psihologice și logice ale epicului dramatic în toate dimensiunile lui de un ordin sau altul, conturează spațiotimpul unei scrieri miniromanești care dincolo de galeria evenimentială a pro-

tagoniștilor (Pilicica și Onaș, Pilicica și Andrei, Policica și Goriță etc.) se transformă într-o metaforă a însăși istoriei naționale aflate între „da” și „nu”, între „bine” și „rău”, între frumos și urât, între ideal și necesar.

Subiectul cuprinde toate trei generațiile unui moment real, derulându-se în ochii noștri, contemporanilor, atât aici și acum, cât și dincolo, luând în calcul nu numai derapajul din uman, dar și dialectica și metafizica bunului simț divin dintotdeauna.

Triumful binelui și necesarului aduce în proza pascariană acel „nu știu ce” și „nu știu cum” al adevărului fără de care o operă literară este pur și simplu un surogat, un artificiu, vorba neuitatului savant Vasile Coroban.

Sobrietatea și suplețea ideatică verticală și original-polemică a (micro)romanului face corp comun cu ideea de artă literară rar întâlnită la noi printre cei ce luptă cu orice preț pentru instaurarea firescului și omenescului într-un mod legitim și intim logodiți cu plenitudinea adevărului trăirii de sine și de lume, precum o face și Vlad Pascaru în microsaga Domniei Sale cu atâta eleganță și prestanță epică vădind expres nu numai setea de cunoaștere istorică și artistică, dar și certitudinea că vocația trebuie să slujească oricând complexitatea luptei pentru „partea noastră de zbor” în patrimoniul cultural și civilizațional al Cuvântului, al scrisului, al luminii lor netrecătoare.

TUDOR PALLADI,
critic literar

De fapt, numele ei de botez era Parascheva. Dar când era întrebată la vreo 2–3 ani cum o cheamă, micuța răspundea tandru: Pilícica. De atunci a și rămas Pilícica. E un nume sonor, ușor de pronunțat, dar și neobișnuit.

Pilícica mai avea trei surori, toate mai mari decât ea și toate de o frumusețe deosebită, care, ajungând la vârsta de 16 ani, se îmbolnăveau și mureau în câteva zile. La înmormântarea celei de a treia a venit și un văr al lui Ștefan, tatăl fetelor din Cereni. Acesta era un bărbat zvelt, cu ochi mari, înțelepți, cu facultatea de medicină făcută la Iași, care de vreo 20 de ani trăia în Constanța, unde avea în proprietate și un spital. Unchiul Daniel venise la Cereni și cu o propunere către Axinia și Ștefan Panainte: să le-o dea pe Pilícica, care avea deja 10 ani s-o crească el și soția sa Simona la Constanța măcar până va trece acest prag sinistru de 16 ani. Era o propunere destul de bună, întrucât Ștefan și Axinia vor scăpa de teama de a-și pierde și ultima fiică, care trebuia să-i întrețină la bătrânețe, iar soții Daniel și Simona, care știeau că nu vor putea avea copii, se vor bucura de un

suflet curat de fecioară, dăruindu-i toată dragostea părintească acumulată în sufletele lor de ani buni. Astfel, Pilícica deveni Floarea, fata cea mai frumoasă din Constanța. Nu e nevoie să mai accentuez cât de fericiți erau Simona și Daniel Panainte, care în afară de dragoste și atenție, o mai asigurară cu o educație aleasă, fiind siguri că Floarea lor o să moștenească micul spital din frumosul oraș de pe țărmul românesc al Mării Negre.

Anii trecură la fuga și țărăncuța de deunăzi deveni o domnișoară zveltă, cu ochi negri de cărbune aprins și piele catifelată, iar părul, la fel de negru și lucios ca ochii mari și expresivi, despletit îi atingea călcâiele. Nu zăbavă, apărură și pețitorii. Floarea avea 16 ani când casei lui Daniel Panainte începu să-i dea târcoale un ofițer de marină neamț, un bărbat de peste 30 de ani, cu părul și mustața de culoarea spicului de seară. Căuta diferite motive pentru a-i surprinde privirea frumoasei domnișoare, aducându-i de fiecare dată câte un buchet bogat de flori. Ar fi fost o partidă avantajoasă pentru Floarea, pentru că pretendentul la inima ei era un bărbat serios, cu o carieră în ascensiune, astfel că fata s-ar fi simțit alături de el apărată de toate vitregiile vieții. Dar, când îl vedea intrând pe ușa casei, Floarea era cuprinsă de

o panică neînțeleasă atât de puternică, încât odată, la vederea pețitorului, se ascunse în baie. Zadarnic nanii o căutau și o strigau prin toată casa: Floarea ieși din ascunziș doar când auzea că neamțul își lua rămas bun de la gazdă și cobora treptele spre parterul locuinței. Era ca o ciută sălbatică, dar și mai frumoasă, cuprinsă de spaima necunoscutului viitor, care deja se deslușea în ceața anilor ce se grăbeau să vină. Mai apoi Floarea a înțeles de ce fugea de îndărătnicul ofițer de marină din îndepărtata Germanie: în golul din suflet care-și aștepta perechea neamțul nu se încadra. Nu înțelegea de ce, dar nu-i venea, nu-l simțea pereche. Nanii au acceptat cu tristețe în suflet explicațiile nepoatei, dar înțelegeau că au pierdut un ginere și poate un fiu care i-ar fi asigurat fiicei lor adoptive o viață tihnită. Dar mai înțelegeau că trebuie să țină cont de dorința Floarei, ce-și voea un ursit pe care să-l iubească cu toată făptura sa, să-l aștepte acasă ca pentru prima și ultima dată, să-i ocupe integral locul gol din sufletul ei de adolescentă.

Apoi apăru proaspătul absolvent al Facultății de Teologie din Constanța. Avea o voce domoală și melodioasă, amintindu-i Floarei de preotul din satul natal care acum șase-șapte ani o făcea visătoare și fericită.

Andrei își căuta nevastă pentru a fi hirotonit. Iar Floarea i s-a nimerit în cale la momentul potrivit. Fata îi căzuse tronc de la prima vedere.

Era de baștină din Basarabia, din Cetatea Albă, părinții trecând cu traiul în Constanța puțin după primul măcel mondial, fiind împrorietăriți cu pământ în Cadrilater. În acei ani dintre marile războaie, migrația în provinciile românești era foarte intensă. Zeci de mii de familii din regat plecau în noile provincii în căutarea unei stabilități materiale, statul încurajând acest proces mai ales pentru specialiștii din învățământ, medicină și agricultură. Și acest proces ridica întrucâtva nivelul de dezvoltare a țării în ansamblu. Astfel, în Basarabia, unde analfabetismul constituia peste 95 la sută, iar peste 70 procente din țărani duceau un trai mizer din lipsă de pământ, în rezultatul reformelor în învățământ și agricultură, situația s-a schimbat radical în mai puțin de un deceniu. În căutarea unui trai mai bun, foarte mulți români au luat calea spre Dobrogea și Cadrilater, unde statul îi asigura cu pământ și ajutoare financiare, iar în unele cazuri erau scutiți pe un anumit termen de impozite.

Faptul că erau basarabeni i-a apropiat și mai mult pe nani de Andrei. La un moment dat, și Floarea

simți un zvâcnet misterios în suflet, căruia la început nu-i dădu nici o atenție. Dar încet-încet simți că golul acela începe să se umple și peste un an, într-o discuție serioasă cu nanii, Floarea acceptă să se mărite cu tânărul Andrei. Dar mai întâi ar trebui să plece la Cereni să ceară binecuvântarea părinților, condiție pe care nanii o acceptară imediat.

* * *

În șase ani, cât a lipsit, Cerenii parcă s-au tupilat, dealurile nu mai erau atât de mari, iar văile se făcură mai mici. Straniu, dar cerul devenise mai înalt și mai albastru. Sprijinit la orizonturi de verdele întunecat al pădurii la nord, iar în celelalte zări de lanurile de porumb și floarea soarelui, pătate pe alocuri de galbenul spicoaselor date în pârg, iar înspre Cârnești și Flutura – de viile și livezile din Dealul Ulmului, Valea Petrei și Valea Fânului el emana liniște și tâlc. Și, pe neobservate, Floarea constănțeanca deveni Pilícica de altă dată. Cât străbătu satul dintr-un capăt în altul puținii trecători o petrecută lung cu privirea, încercând să ghicească cine o fi frumoasa domnișoară în bluziță albastră și pantofi de orășeancă. Asemenea persoane în Fundătură precis nu-și făcură apariția de la întemeierea localității.

Fundătura era azi o aripă a satului Cereni. Dar puțini ar crede acum că această aripă a fost la începuturi vatra satului. Ascunsă sub geana pădurii și ocrotită de două pâraie pe din părți cetele tătărești și cele ale lui Timuș Hmelnițkii care făceau pârjol, trecând prin foc și sabie localitățile Moldovei, n-au deranjat niciodată această așezare bine camuflată, întemeiată de 3 frați care s-au evidențiat în luptele cu năvălitorii și au primit uric de danie de la marele domnitor, prin care li se oferea dreptul de proprietate asupra pământurilor necultivate din perimetrul respectiv, cât vor apuca să stăpânească îndeșt pentru a-și face sat pe moșiile lor. Așadar, acești 3 căpitani, cum le plăcea să se numească între ei, își adunaseră pe noua moșie rudele și prietenii lor și în scurt timp întemeiară satul Cereni pentru seninătatea și albăstrimea cerului din aceste locuri, iar pământurile pustii și nelucrate mai ieri fură arate și semădate, plantate cu pomi și vii pentru a bucura ochiul și inima nu numai a răzeșilor din Cereni, ci și a tuturor călătorilor, care, după ce incursiunile dușmane se răriră, începură a se înmulți mai ales că nu puteai să ocolești Cerenii dacă voiai să ajungi la Iași, capitala Moldovei, până la care mai erau doar vreo douăzeci de kilometri. Astfel, localitatea ieși din matcă și

se rostogoli la vale, înșirându-se pe ambele maluri ale pâ râului Bulicanilor. Dar, deși centrul satului se mutase hăt pe șleah la fântânele lui Sârghi, biserica rămase pe loc, în Fundătură. Și cimitirul, și tradiția de a-și face porțiță nu numai la drum, ci și înspre pădure, pentru ca, în momentele de mare pericol familiile să se poată salva de sălbăticia păgânilor.

Și mai rămase ceva de la întemeietorii acestui sat de răzeși: numele de Căpitan.

Am înșirat aceste rânduri ca să vă conving că Cerenii nu era un sat oarecare, ci unul cu tradiții seculare, care știa să-și apere glia și familia cu toată dăruirea, vitejia lor fiind apreciată de cel mai iubit și mai viteaz dintre domnitorii Moldovei medievale. Tradițiile și calitățile răzeșilor s-au păstrat în pofida timpurilor nefaste prin care ne-a fost dat să trecem de-a lungul istoriei.

...Părinții au înmărmurit când au văzut-o intrând pe poartă: Pilícica lor era o mândrețe de fată de ți se tăia răsufarea la văzul ei. Dar și manierele, felul de a privi și, mai ales, felul de a vorbi trăda o fire inteligentă de cuconiță. Dar mâinile cât de fine-i erau. Se vede că fata lor n-a pus mâna pe sapă și pe hârleț de când a plecat de acasă. Seara au venit și rudele cele mai apropiate, că doar nu în fiecare zi vezi asemenea

minunăție: o cucoană între țărani. Și dacă rudele priveau cu invidie la hainele ei, la vorba și apucăturile ei, savurând din plin aceste clipe, Floarea-Pilícica se întristă de sărăcia din jur, de fețele chinuite și bolnăvicioase ale rudelor. Simțea un disconfort total în mijlocul acestor oameni, o nostalgie după viața din Constanța, plină de miresmele mării și dragostea care i-o purtau nanii, de curățenia și bogăția din casa părinților ei adoptivi.

Familia Panainte avea casă în Fundătură. Și taică-său, și bunelul-său tot acolo au avut gospodării. De aceea, se poate afirma cu încredere că strămoșii neamului lor au stat la baza întemeierii Cereniului împreună cu frații Căpitanu. Ziceam mai sus că Fundătura era așezată între două maluri priporoase ale râpii Bulicanilor, pe o pantă care cu cât avansa mai mult spre pădure era mai abruptă din care cauză când se topeau zăpezile pâraiele săpau canale adânci în cele două drumuri, iar glodul nu se zvânta decât spre Paști. Și aceasta îi dezavantaja, în primul rând, pe elevii care trebuiau să frământa glodul hleios aproape un kilometru până la Școala cea Roșie, o clădire din cărămidă roșie, construită de Guvernul României imediat ce Basarabia reveni la matca neamului milenar.